

Valsts ieņēmumu
dienests

Pievienotās vērtības nodokļa (PVN) plaisa – 2021.gada novērtējums

2022.gada jūlijs

Valsts ieņēmumu
dienests

Kas ir nodokļu plaisa?

Potenciālā nodokļu masa, kas tiktu aprēķināta un iemaksāta ar nosacījumu, ka visi nodokļu maksātāji pilnā apmērā izpilda savas nodokļu saistības

Faktiskie nodokļu ieņēmumi, t.sk.:

Nedeklarētie
nodokļi

Deklarētie, bet
nesamaksātie
nodokļi

nodokļu maksātāju brīvprātīgi aprēķinātās un
iemaksātās summas

VID darbības
rezultātā atgūtās
nodokļu summas

Nodokļu plaisa

Nodokļu plaisa ir nedeklarētās un deklarētās, bet nesamaksātās nodokļu summas attiecība pret potenciālo nodokļu masu, kas tiktu aprēķināta un iemaksāta ar nosacījumu, ka visi nodokļu maksātāji pilnā apmērā izpilda savas nodokļu saistības.

Valsts ieņēmumu
dienests

VID PVN plaisas novērtēšanas metodoloģijas būtība

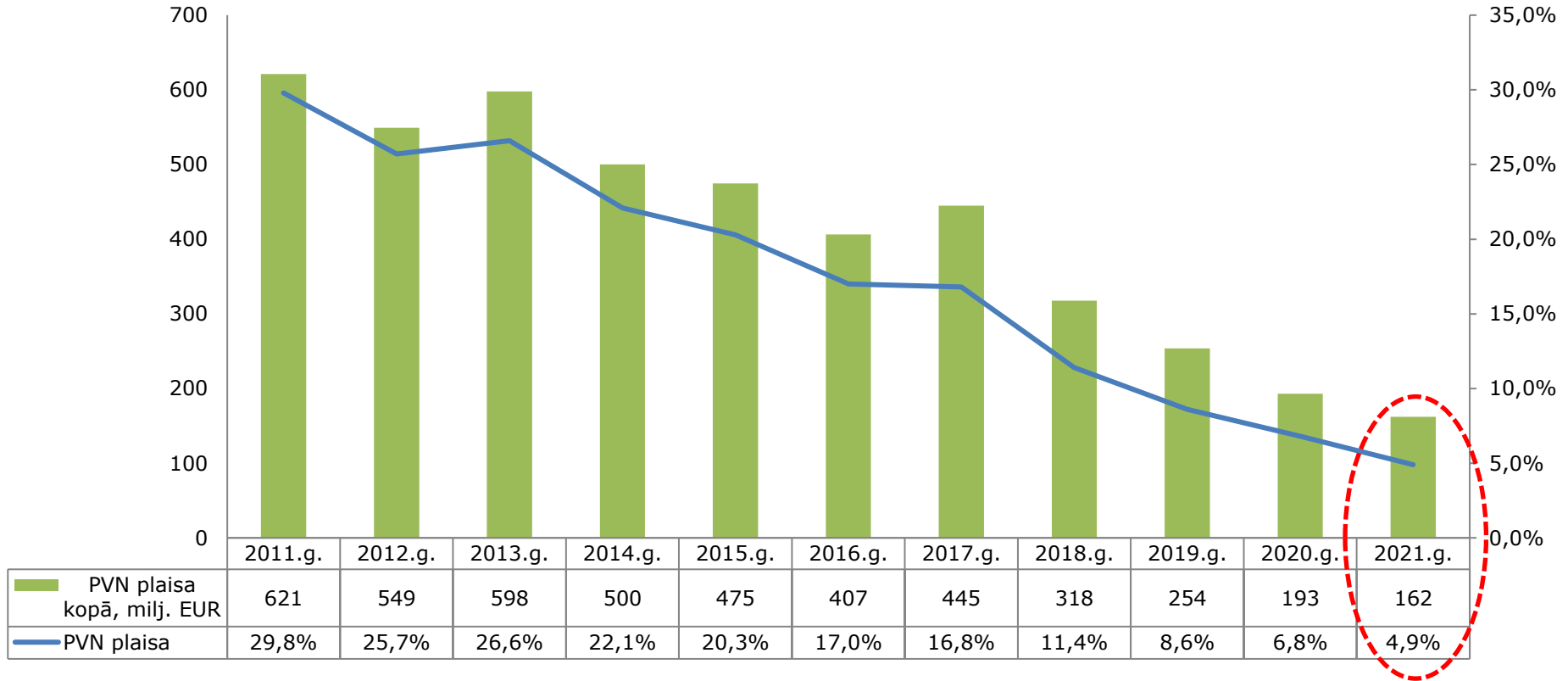
Nosakot PVN plaisu, VID salīdzina potenciālo nodokļu masu, ko teorētiski iespējams iekasēt atbilstoši aktuālajiem PVN normatīvajiem aktiem un iekšzemes kopprodukta (IKP) lielumam, ar faktiski iemaksāto PVN summu:

- PVN potenciālā nodokļu masa novērtēta atbilstoši IKP izlietojuma statistikai un ietver sevī PVN summu, kas būtu jāiemaksā par precēm un pakalpojumiem, kurus ir patērējuši: Latvijas iedzīvotāji; publiskās pārvaldes iestādes; nozares, kuras ir atbrīvotas no PVN maksāšanas; komersanti, kas nav PVN maksātāji;
- faktiski iemaksātā PVN summa noteikta, pamatojoties uz nodokļu maksātāju iesniegtajiem PVN aprēķiniem.

Valsts ieņēmumu dienests

PVN plaisas lielums 2011.–2021.gadā (VID aprēķini)

Pēc VID aprēķiniem 2021.gadā PVN plaisa ir 4,9% (162 milj. EUR). Salīdzinot ar 2020.gadu, PVN plaisas apmērs samazinājies par 1,9 procentpunktiem, absolūtā izteiksmē samazinājums ir 31 milj. EUR.

Līdzīgs PVN plaisas apmēra samazinājums bija arī 2020.gadā, salīdzinot ar 2019.gadu, proti, par 1,8 procentpunktiem, tomēr absolūtā izteiksmē tas bija divreiz lielāks – 61 milj. EUR.

Valsts ieņēmumu
dienests

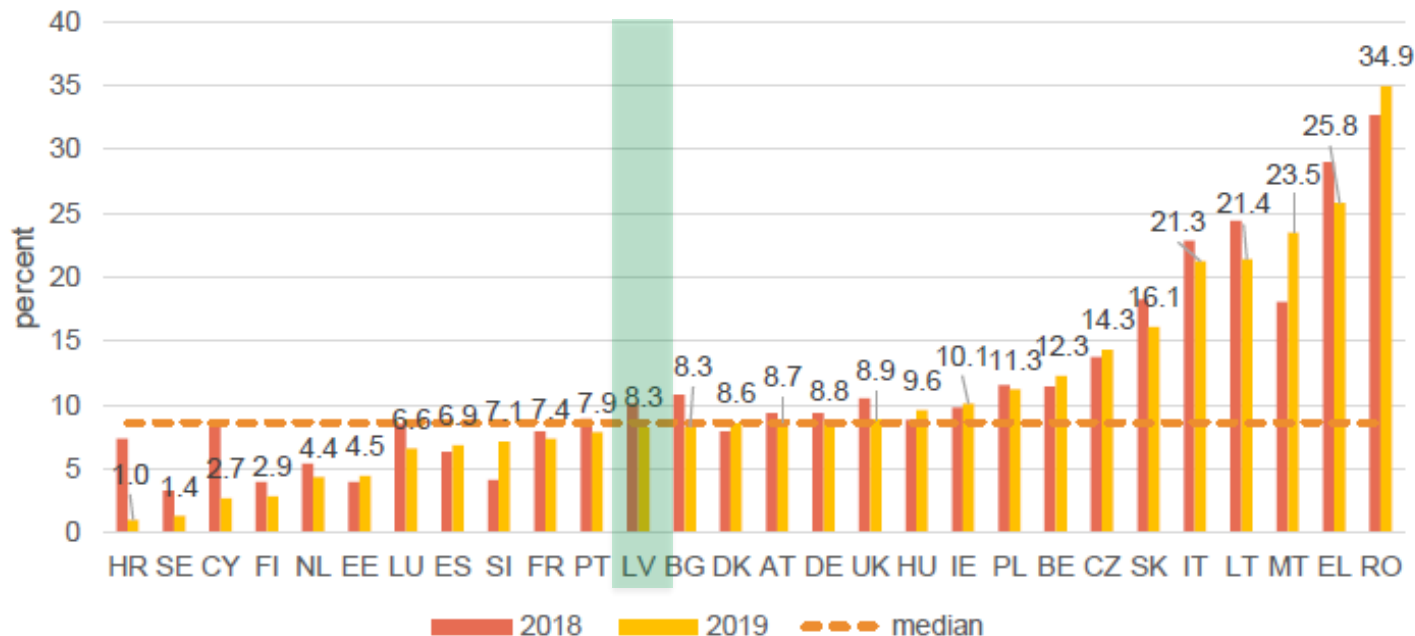
PVN plaisas novērtējumu pārskatīšana

- Pamatojoties uz pēdējiem publiski pieejamiem CSP Nacionālo kontu datiem, veikts PVN plaisas novērtējums par 2020. un 2021.gadu.
- Prognozējot patēriņa un starppatēriņa struktūru preču/pakalpojumu sadalījumā 2018.–2021.gadam, izmantoti CSP piedāvājuma–izlietojuma tabulu dati par 2017.gadu.
- Pārskatīta un precizēta metodoloģija PVN potenciālās masas novērtēšanai pēc to nozaru starppatēriņa, kuras pārsvarā ražo ar PVN neapliekamās preces un pakalpojumus.
- Pamatojoties uz aktuālajiem precizētajiem datiem no nodokļu maksātāju PVN deklarācijām, aktualizētas nodokļu maksātāju brīvprātīgi deklarētās PVN saistību summas.
- Pamatojoties uz aktuālajiem datiem no nodokļu deklarācijām un pārskatiem, precizēta PVN potenciālās nodokļu masas korekcija par PVN nemaksātāju apgrozījumu.

Valsts ieņēmumu dienests

PVN plaису salīdzinājums starp Eiropas Savienības (ES-28) dalībvalstīm – TAXUD novērtējums par 2019.gadu

Pēc TAXUD pētījuma 2019.gadā Latvijas PVN plaisa bija 8,3%. Salīdzinot ar 2018.gadu, samazinājums ir par 1,9 procentpunktiem, kas ir lielākajai daļai ES 28 dalībvalstu konstatētā samazinājuma robežās (vidēji zem 2 procentpunktiem).

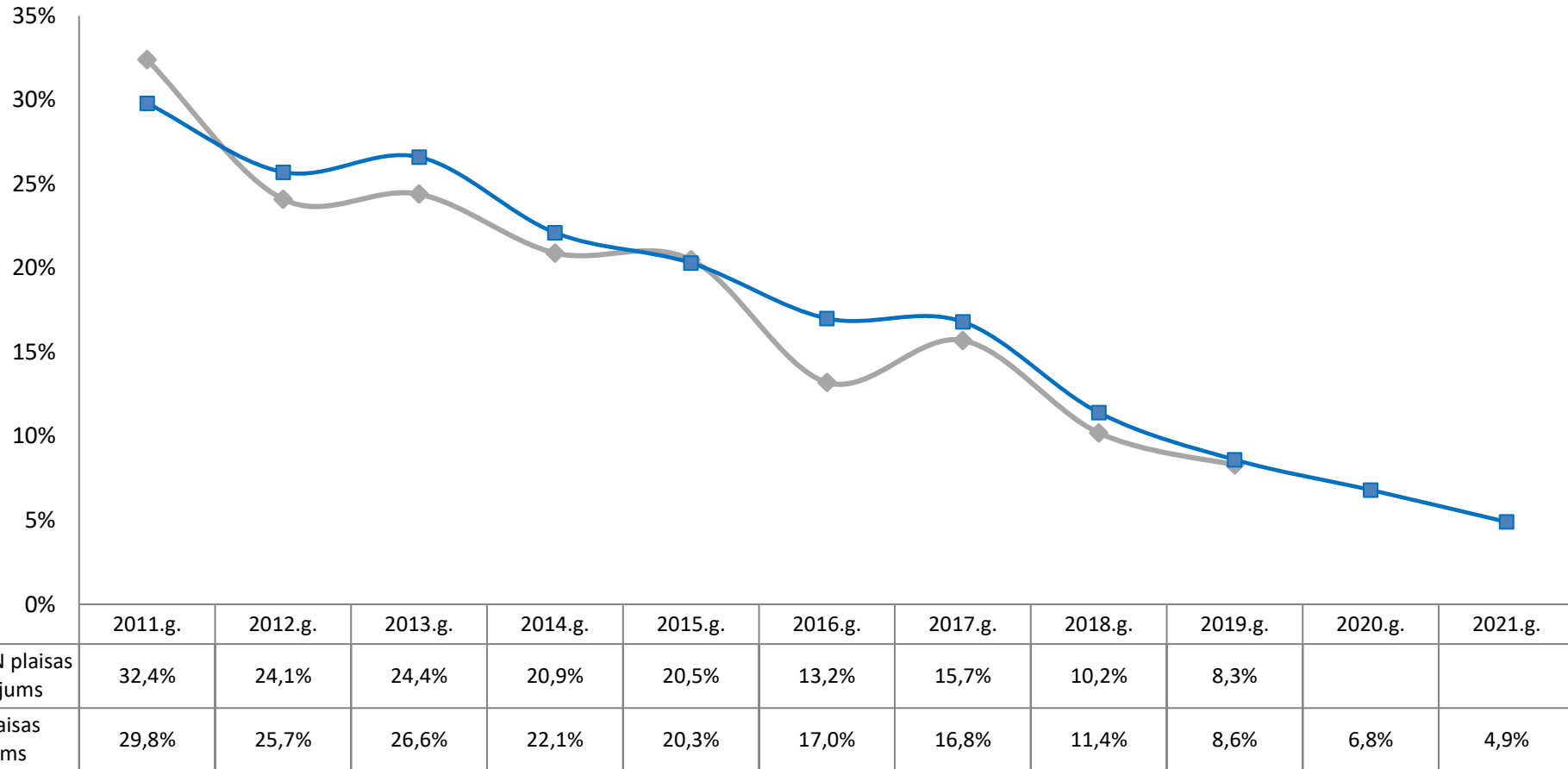
Vidējais PVN plaisas lielums ES 28 dalībvalstīs (mediāna) ir 8,6%, tātad Latvijā tas nepārsniedz ES 28 dalībvalstu vidējo līmeni. TAXUD pētījums pilnā apjomā pieejams Eiropas Komisijas oficiālajā tīmekļvietnē https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/tax-cooperation-control/vat-gap_en

TAXUD pētījums par jaunākajiem PVN plaisas apmēru aprēķiniem ES dalībvalstīs 2020.gadā tiks publicēts 2022.gada 4.ceturksnī.

VID un *TAXUD* PVN plaisas novērtējumi

Valsts ieņēmumu dienests

Gan VID, gan *TAXUD* aprēķini kopumā norāda uz PVN plaisas samazinājumu Latvijā. Tomēr jāņem vērā, ka PVN plaisas samazinājumam 2020. un 2021.gadā varētu būt pagaidu raksturs Covid-19 pandēmijas ietekmes dēļ.

Valsts ieņēmumu
dienests

Plaisu samazinājuma iemesli 2020.–2021.gadā

Covid-19 pandēmijas ietekme uz PVN plaisas apmēra samazinājumu:

- vispārējās ekonomiskās aktivitātes samazinājums;
- uzņēmējdarbības pāreja uz digitālo vidi Covid-19 pandēmijas laikā ieviesto ierobežojumu ietekmē un kā sekas tam samazinājums skaidrās naudas kustībā;
- ierosināto maksātspējas lietu skaita samazinājums.

Tādējādi PVN plaisas samazinājumam 2020. un 2021.gadā varētu būt pagaidu raksturs un, atjaunojoties ekonomiskajai aktivitātei pēc Covid-19 pandēmijas radītās krīzes, PVN plaisas apmēriem varētu parādīties tendence pieaugt.